

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Предприемачество, управление и лидерство в културните и творческите индустрии (КТИ)

Тема 1.2

Подкрепата на Европейската комисия за изготвянето на настоящата публикация не представлява одобрение на нейното съдържание, което отразява гледните точки само на авторите и не може да се търси отговорност от Комисията за всяка употреба, която може да бъде използвана за информацията, съдържаща се в нея

Съдържание

1. Концепция за предприемачество
2. Управление в културните и творческите индустрии
3. Лидерството като управленска способност

Концепция за предприемачество (1)

- 💡 Предприемаческата дейност датира от дълбока древност;
- 💡 То е преминало в много сфери на човешката дейност и по този начин е станало част от множество различни дисциплини, които го изследват през различни перспективи;
- 💡 И все пак няма универсална дефиниция какво точно е предприемачеството;
- 💡 Съществува значително объркване относно начина, по който хората използват термина предприемачество;

Концепция за предприемачество (2)

"Предприемач" (от френски) => „да предприемаш“, „да преследваш възможности“ или „да задоволяваш нужди и желания чрез иновации и водещи бизнеси“

Ричард Кантилон (1730 г.) => Предприемачеството е самостоятелна заетост от какъвто и да е вид, а предприемачите поемат риск, предвид, че купуват стоки на определени цени в настоящето, за да ги продадат на несигурни цени в бъдеще.

Концепция за предприемачество (3)

Същност на определението	Публикация
Предприемачите купуват на определени цени в настоящето и продават на несигурни цени в бъдещето. Предприемачът е носител на несигурност.	(Кантилон/ Cantillon 1755/1931 г.)
Предприемачите се опитват да предскажат и да действат при промяна на пазарите. Предприемачът понася несигурността на пазарната динамика.	(Найт/ (Knight), 1921, 1942 г.)
Предприемачът е иноваторът, който прави промяна на пазарите чрез осъществяване на нови комбинации. Те могат да приемат няколко форми: · въвеждане на нова стока или нейно качество, · въвеждане на нов метод на производство, отваряне на нов пазар, представяне на нов източник на доставка на нови материали или части или обезпечаването на нова организация на някаква индустрия.	(Шумпетер/ Schumpeter, 1934 г.)
Предприемачеството е акт на иновация, включващ придаване на нов капацитет за създаване на богатство на съществуващите ресурси.	(Дракър/ Drucker, 1985 г.)
Основният акт на предприемачеството е новото навлизане. Ново навлизане може да бъде осъществено чрез пробив на нови или установени пазари с новаторски или познати стоки или услуги. Ново навлизане е дейността на стартиране на ново начинание, което може да се извърши от стартираща или съществуваща фирма, а дори посредством „вътрешно корпоративно начинание“.	(Лумпкин & Дес/ Lumpkin & Dess, 1996 г.)
Предприемачеството е начин на мислене и процес за създаване и развитие на икономическа дейност чрез смесване поемането на риск, креативността и/или иновациите със стабилно управление в рамките на нова или съществуваща организация.	(Комисия на Европейските общности, 2003 г.)

Елементи на предприемачеството

Предприемачеството се формира от много елементи, но най-важните включват:

1. Иновация

Предприемачеството е ключов източник на иновации и продуктова диференциация във всяка икономика.

2. Поемане на риск

Предприемачеството е свързано с риск.

3. Визия

Визията или предвидливостта е една от основните движещи сили зад всеки предприемач.

4. Организация

Предприемачът трябва да може да управлява и организира своите финанси, своите служители, своите ресурси и т.н. Така че неговите организационни способности са един от най-важните елементи на предприемачеството.

Културно и творческо предприемачество

Културните предприемачи са:

- 💡 **някой, който създава или пуска на пазара културен или творчески продукт или услуга и който използва предприемачески принципи, за да организира и управлява тази творческа дейност по търговски начин. (Европейска комисия)**
- 💡 **хора, които нарушават правилата и преминават граници (Spilling, 1991), преодоляват препятствия (Amolo & Beharry-Ramraj, 2015), размиват границите между работа и личен живот (Bridgstock, 2013; Werthes et al., 2018), показват страст и ангажираност към артистично съдържание, убедителни, благоразумни и проявяващи смелост, надежда и вяра в това, което правят (Klamer, 2011), поемат риск (Wardani et al., 2017), показващи висока толерантност към неопределеността, постоянството, личната отговорност, автономността и креативността (Bhansing et al., 2018; Werthes et al., 2018). (Добрева & Иванов, 2020 г.)**
- 💡 **дейци на културната промяна и находчиви визионери, които организират културен, финансов, социален и човешки капитал, за да генерират приходи от културна дейност. Техните иновативни решения водят до икономически устойчиви културни предприятия, които подобряват поминъка и създават културна стойност и богатство както за творците, така и за потребителите на културни услуги и продукти. (Temblay, n.d.) (Anheier & Isar, 2008)**

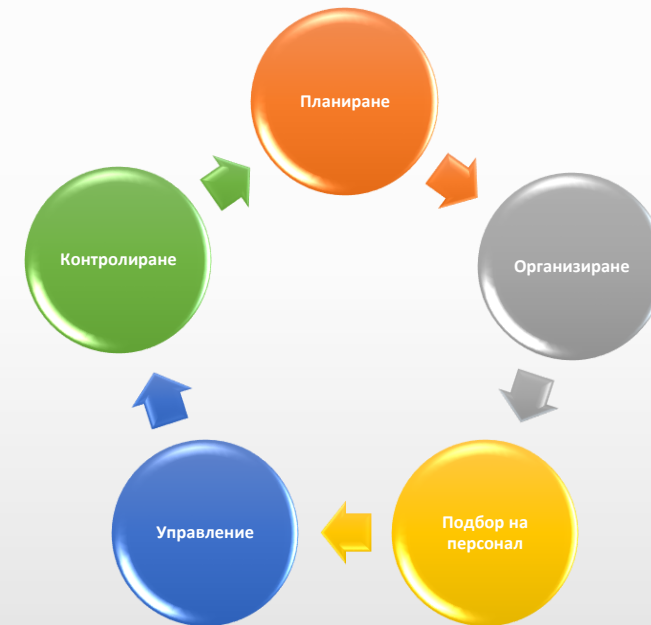

Специфичното естество на управлението в творческите индустрии

“Управлението е изкуството да свършиш нещата чрез хората.” Mary Parker Follet

- **Управленски роли** – интегриране на трите основни роли – вземане на решения, информиране и междуличностна интеракция
- **Какво правят мениджърите?**
 - Вземат решения относно графика за дейностите, необходими за приключване на конкретни задачи
 - Приоритизира и координира ефективно организационните дейности в съответствие със съществуващия план
 - Идентифицира и избира правилните хора за точните работни позиции;
 - Контролира информационния поток
 - Предоставя обратна връзка и измерва резултатите

Управление на творчески екипи

- Важното влияние на световните иновации, нуждата от нови и уникални продукти, непредсказуемостта на търсенето, артистичната природа на продуктите и самоуправляващия се персонал (Berzins, 2012)
- Предпочитание за специфична форма на самоуправление, при която членовете на екипа виждат себе си като предприемачи и доставчици на интелектуална работа, държейки основната отговорност за постигане на организационните умения;
- Изпълнение на паралелни функции, свързани със създаването на ясен план на действие преди делегирането на задачи и балансирането между широкия спектър от елементи на системата, имайки предвид мотивацията и контрола в същото време.

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Лидерството като управленска способност

Ръководител

- Може да действа и като лидер
- Очаква се да прави нещата по правилния начин
- Действа като контрольор и супервайзор
- Отговорен за планиране на промените
- Има роля при наблюдението
- Отговаря за организирането и осигуряването на служителите
- Съставя работния график

Лидер

- Не може да изпълнява ролята на ръководител
- Трябва да прави каквото е редно
- Иновира и създава
- Управлява промените
- Има насърчаваща роля
- Отговаря за комуникацията и овластяването
- Определя посоката

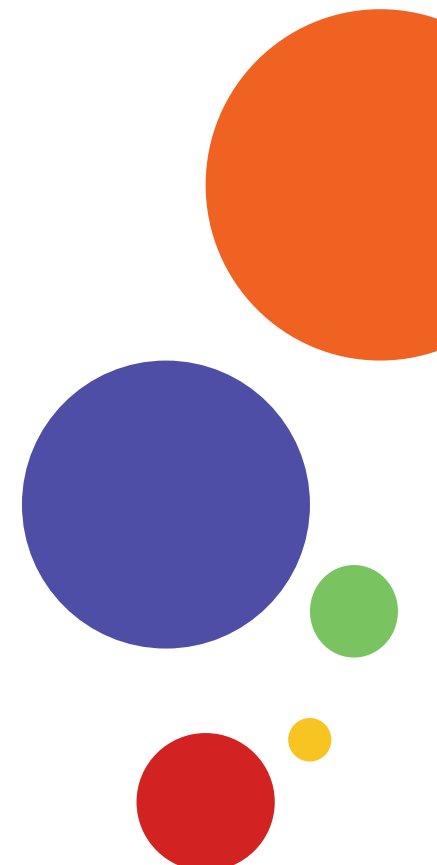
Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Творческо лидерство

- Подходите на лидерство и управление трябва да бъдат съобразени със специфичните белези на личността и предпочитания за учене на творческите хора, при отчитане на техния професионален профил и обстоятелства;
- Прилагане на “Двойно лидерство”, при което творческия лидер насърчава креативността, а управляващия лидер се справя с маркетинговите и търговски търсения (Townley, Veech and McKinlay, 2009).

“Най-добрите лидери не познават само една посока на лидерство – те притежават умения за няколко, и имат гъвкавостта да сменят стилове според условията” Daniel Goleman.

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Ефективни лидерски умения за творчески лидери

- **Принудителен** - по-автократичен стил, подходящ при спешни случаи, когато е необходимо бързо вземане на решения. Като се има предвид автономният и независим характер на творческата работа, ако се използва ненужно, този стил може да предизвика съпротива и демотивация;
- **Авторитарен** - демонстрира визия за бъдещето и способност да мотивира другите; може да е подходящ при управление на промени, когато трябва да се постигне нова посока или цел;
- **Ориентиран към взаимоотношения** - фокусира се върху хората, способен е да формира ефективни екипи, може да бъде полезен при възникване на междуличностни проблеми..
- **Демократичен** – насърчава независимото вземане на решения, персоналната инициатива и себеизразяването, може да бъде вдъхновяващ и осигуряващ консенсус в творческите индустрии;
- **Основан на примера** – водене чрез пример за постигане на високи стандарти;
- **Коучинг (наставляващ)** – насърчаването може да бъде използвано, за да се помогне на хората да развият собствените им силни страни;

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

Предложена литература

Alvaro, C., Domingo, R., and Roig, S. (2000) *Entrepreneurship: Concepts, Theory and Perspective. Introduction`*

Cerneviciute, J., & Strazdas, R. (2018). Teamwork management in creative industries: Factors influencing productivity. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 6(2), 503–516.

[https://doi.org/10.9770/jesi.2018.6.2\(3\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2018.6.2(3))

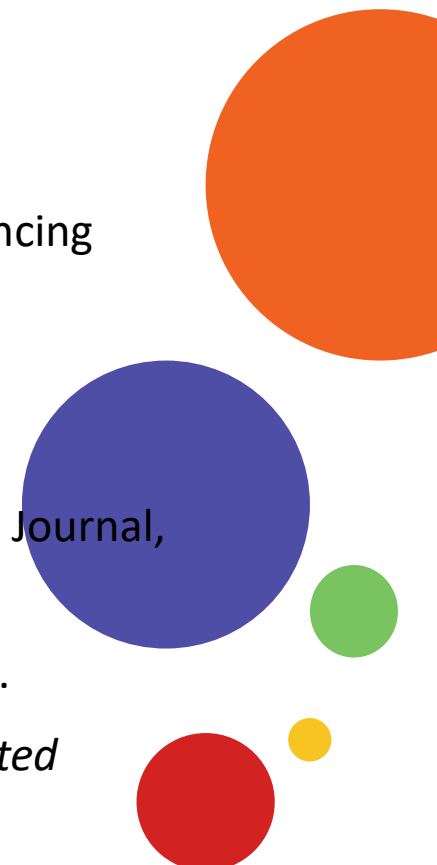
Drucker, P. (2012). *The practice of management*. Routledge.

Mishra, C. S. and Zachary, R. K. (2015) *'The Theory of Entrepreneurship'*, *Entrepreneurship Research Journal*, Vol. 5

Mason, C., & Brown, R. (2014). *Entrepreneurial Ecosystems and Growth Oriented entrepreneurship*.

Sanches, J. C., Ahmed, I., Ramzan, M., Singer, A. E. et al., *Entrepreneurship - Born, Made and Educated*

Varbanova, L. (2013). *Strategic Management in the Arts*.

Съфинансиран от програма
„Еразъм+“
на Европейския съюз

FENICE: Насърчаване на предприемачеството и иновациите в културните и творческите индустрии чрез интердисциплинарно обучение е съфинансиран от програма Еразъм+ на Европейския съюз.

Проектът е инициатива на 5 академични и изследователски институции:

www.fenice-project.eu

Подкрепата на Европейската комисия за изготвянето на настоящата публикация не представлява одобрение на нейното съдържание, което отразява гледните точки само на авторите и не може да се търси отговорност от Комисията за всяка употреба, която може да бъде използвана за информацията, съдържаща се в нея